

Paraules a Gabriel

per Josep Marí

La directora de l'Institut Sa Blanca Dona, Neus Torres Seguí, en nom seu i d'altres companys, em va demanar que preparés algun escrit per al sopar de comiat de Gabriel Sorà: el curs 95-96 ha estat el de la seva jubilació. El sopar el celebrarem al Nassau, davant la mar, el dia 27 de juny. Potser perquè ara m'ha donat al-tre cop per la literatura rimada, vaig optar per escriure el meu discurs en forma de romanç heroic. No deixa de ser, evidentment, un poema de circumstàncies en el bon sentit del terme, però crec que n'ergeix algun encert poètic i, sobretot, el testimoni d'una amistat ja vella i d'un afecte molt arrelat. Aquest romanç és, al-tament, amb cent dotze versos, la composició més extensa que jo hagi escrit mai.

Vet aquí, Gabriel, que tu et jubiles
en una forma física admirable,
i els vells companys, els teus companys volgueren
que jo et parlés davant taula parada.
Deu ser perquè en retir anticipat
—la meua vista francament fa aigua—,
puc dir-te trist adéu i alegre dar-te
la benvinguda al club dels jubilats;
no a aquell dels vells que ja van de tornada:
al club dels joves que tenen més edat.
Puc dir-te —que en això i a hores d'ara
jo en començo a ser expert— que els primers dies
aniràs de gairell en la nostàlgia
i alhora, alliberada criatura,
hauràs nascut a un món, blava talaia
de fèrtils quietuds, camins i boscos,
mar més pura del iode de les algues,
matins clars de tardor, plàcids crepuscles,
llibres i monuments, ciutats, viatges.
Sentiràs més a prop els qui t'estimen,
amb un afecte diferent, més ample.
Un exalumne —professor, mecànic,
arquitecte, fuster, pagès, guixaire—
et veurà pel carrer i et dirà “hola”,
i al cor podràs sentir una sotragada
benignament ungida de records,
com un trasbals feliç de l'enyorança.
No tindrà el jorn les hores que voldries,
ni les nits penetrades de distància,
per omplir-los de tots els lleures nobles
que un esperit com tu sempre reclama.
Veuràs com passa el temps amb massa pressa,
tot plenitud, però, ple de gaubança.
No perdràs, Gabriel, l'hàbit tossut
d'alçar-te d'hora per despertar l'alba
i, suspès de la llinda d'una porta,
afaçonar el teu cos amb la gimnàstica
per lliurar-lo més tard, amb fred i vent,
enveja dels dofins, a la mar brava.
Arribarà més lluny el teu esguard:

aquestes nines que talment foraden,
un poc impertinents i aterridores,
sota el prestigi d'una augusta calba.
Arribarà més lluny, vers horitzons
poblats d'una riquesa assossegada:
el Prado, el Louvre, el Vaticà, Florència,
Roma, Venècia, Atenes, Epidaure,
el Bòsfor i el Corn d'Or, Santa Sofia,
Delfos, Corint, mediterrània pàtria.
Potser et demanaràs si tants prodigis
que al llarg dels segles féu l'espècie humana
han calat gaire en la diversa tropa
que va gaudir les teves ensenyances.
Jo sóc aquí també per reconèixer
la fonda veritat del teu mestratge,
la sembra imperceptible que germina
imperceptiblement i amb eficàcia,
com aquell pati que plegats vestírem
tot de pins i baladres i pollancre.
Alegra't de saber que en els pupitres
romandrà l'eco de la teua parla,
un ritme de cadències i energia
i d'encomanadís entusiasme,
i entre la pols de guix, mig en tenebres,
perviurà en transparències l'art que amara
de trèmola bellesa història i segles
perquè tot ésser hi trobi delectança.
Alegra't, Gabriel, que estèrils noses
ja no t'han d'avorrir: la burocràcia.
Ni et doldrà en endavant un sol desdeny
dels que infligeixen, ai!, altes instàncies.
Si amb rectitud vas treballar tothora,
no facis cas que no et donin les gràcies.
Tu ja has complit, i sols la consciència
de la feina tenaç, irreprotxable,
serà la mida de la complença,
perquè a ningú deus res i amb or pagares.
Recordes, Gabriel, aquell matí
que amb un to irònic jo et felicitava?:
estigueres malalt, amb febre, uns dies;

de l'alt olimp dels déus invulnerables
havies davallat a la flaqueza,
bé que atleta, de què molts pocs s'escapen.
En tres dècades llargues que et conec,
tret de llavors, has perdut mai cap classe
o l'àgil bany a la mar que s'espera,
sota un sol ascendent, arran de platja?
Encara bull, llunyà en el pensament
el meu batxillerat als anys seixanta.
Ens donaves Història Universal,

teva, tremenda, ens obria un abisme
dins l'aire que amb un gest brusc aspiraves.
Un bon dia, els dos braços aixecats,
destartalat pupitre traginaves,
com qui enlaira un trofeu, pel passadís
al fons de tot de l'aula atrotinada.
Era l'institut vell, l'antic convent,
poc monàstic amb tanta jovenalla.
La mar batia a prop, tota d'escuma,
o bé hi dormia en resplendor encalmada.
La mar que mai no mor, perquè neix sempre,
sempre nostra, missatge sempre en dansa.
Vet aquí, Gabriel, que no et jubiles,
car amb la mar ordires el teu pacte.

JOSEP MARÍ

Gabriel Sorà (a l'esquerra) i Amparo Pascual,
la seva dona (a la dreta), en una foto de juliol
del 76 que els va fer, per la mar de Grècia,
l'autor dels versos
i d'aquest informal
muntatge gràfic.

Geografia, Art, i bé resàvem
perquè no ens demanassis la lliçó:
quan un té edat de córrer i fer gatzara,
tu, Gabriel, ja ho saps, poc s'estudia.
No et pots imaginar com tremolàvem
només que, tu per tu, una revogida
de coll i cap ens fessis; la mirada